

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ вносить :
 на цілий рік 10 зр. — кр.
 на чверть року 2 „ 50 „
 місячно „ 85 „
 для заграниці 15 рублів або 24 франків.
 Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горювіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ :

у вівторок, четвер, суботу і неділю.
 Редакція і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

Руска депутація у Відні.

Всі члени депутації не могли бути — як то легко зрозуміти — прийняті в цісарській палаті; вибрано лиш шістьох з помежи них а то: оо. Озаркевича з Болехова і Саноцького з Мацошина, др. Окуневського і др-а Рожанковського та селян Гренджолу з Мельнича в Жидачівщині і пос. Новаковського з Торок в Перемищині. Вчора отже явила ся та депутація під проводом о. Озаркевича у Є. Вел. Цісаря і о. Озаркевич промовив: „Ваше ціс. і кор. Апостольське Величество.

Яко делегати висланої руским народом, з 220 членів зложеної депутації, важимось явити ся перед В. Величеством, щоби перед ступенями Найвишого трону поновити запевнене непохитної вірності і відданости сего народу, а заразом щоби просити о опіку для сего, від століть випробованого народу.

Руский нарід, що завсїгда навіть в найтяжших часах, становив кріпку підпору трону і держави, тепер а наслідок того, що органи правительственні при остатних виборах до сойму не берегли законів основних, знаходить ся в зворушенню умів, котре огортає навіть найспокійнішого горжанина і заперече по-

гляд, мов-би в нашім краю панували вдоволене і згода.

Коли-ж рускому народови через недопущенє відповідного заступництва замкнено всі дороги до осягнення его права і він єдино і виключно від В. Величества сподїває ся заради, то ми зважуємось жалоби сего народу дотично сегорічних виборів виложити перед Найвишим тронном з убиженою просьбою :

Его Величество зволять найласкавіше сесю просьбу прийняти і уміщенням в ній жалобам зарадити.

Его Величество Цісар відповів :

„Я пересвідчений о вірности руского народу, бо той нарід дав доказ того при многих нагодах. Добро руского народу лежить мені на серци не менше, як і других народів. Нову сию заяву вірности і сей меморіал приймаю і скажу мому правительству розслїдити.

Однак не можу замовчати мого здивованя, що в той день, коли у Львові празновано вїзд кардинала Сембратовича, Папою і Мною свїжо заіменованого, много священиків виїхало з сего депутациєю до Відня. Рівно-ж мушу виткнути депутацію масову, що прибрала характер демонстрації, людей наражено без потреби на немірні кошти, а тих

шістьох делегатів могли то єсмо вїеднати, що і така депутація громадна“.

Народна Часопись замічає притім справедливо: Чи-ж годило ся до справи акції виборчої, котра остаточно могла мати і дійсно мала лиш особистий інтерес кількох людей, мішати ще й корону, та очевидно демонструвати против неї? А громадна депутація до Відня мала дійсно такий характер. Депутація виїздила зі Львова як би умисно того дня, котрий мав стати ся памятним в історії рускої церкви і дати доказ печаливости Є. Вел. цісаря о добро рускої церкви. Депутація приїздить до Відня, до Є. Вел. цісаря, а зараз на першім вступі їде зложити поклін д-рови Льюєгерови. Дятого то Монарх зовсім справедливо виткнув депутациї демонстраційний характер. Нехай же тепер наші демонстранти опозиційні розважать добре, що зробили, що осягнули, нехай бодай подумают, чи зробили щось для руского народу, чи може для тих, що як той злий дух держались їх на кождім кроці і відводили аж до самої палати цісарської, висуваючи їх заєдно наперед, в тій надїї, що удасть ся їм підорвати послїдну і найбільну опору руского народу — прихильність корони.

Діло каже: „Депутація осягнула свою ціль. Явила ся перед Є. В. ціса-

2) Росийські цигани.

Етнографічний очерк Н. Г. Штібера.

— 0 —
 I.

Цигани в Росії. Фізичні прикмети і духові спосібности російських циганів. Характер циганів. Накліл циганів до кочового життя.

До Росії зайшли цигани з придунайських княжеств і з Угорщини. З початку появили ся они лишень в полудневій Росії, на Волині, потім посували ся дальше, а в половині XVIII. віка розійшлись по всіх середних губерніях. Число їх wzросло особливо по прилученю Бессарабії.

В Росії названо те племя іменем циганів. Самі себе прозивають російські цигани, рома, ромен, чаве і ромале.

Російські цигани суть середного росту, гарно збудовані; они відзначають ся — особливо циганки — гнучкістю, живістю, смаглявостю лица і рівними, правильними зубами. Густи, шерстке, деколи кучеряве волосє, світліші, ніж у иньших людей. Великі, чорні очи з довгими рісницями, світять то огнем пристрасти, то хитрости і бояливости. Декуди подібують ся цигани з білим лицем і русавим волосєм: походить то від мішаних європейцев. Циганки скоро розвивають ся і скоро старіють ся, причім під старість стають ся часто давні красавиці обридливими бабами.

Всі цигани відзначають ся сильними мушкюлами і знаменитим здоровєм, задлячого хорують они рідко коли, а умирають по більшій часті задля старости і дряхлости старечої. Привязані суть до життя так, що самовбийства між ними трафляють ся дуже рідко. Обдаровані суть великими духовими спосібностями: суть незвичайно памятливі, понимають скоро, вичують ся скоро мови того народа, з котрим стикають ся, і говорять нею незвичайно бігло, при тім однаковож не забувають і своєї рідної мови. Межи кочовими циганами, особливо полуднево-російськими, подібують ся люди, котрі досконало говорять в кількох мовах.

В характері циганів можна замітити м'якість і доброту. Циган стає ся щирим і довірчивим супротив того з иньшої народности, котрий з ним обходить ся ласкаво; що більше, він привязує ся щиро до того, хто має для него співчутє. Звичайно скритий і осторожний при кождім не-цигані, ставсь говірким при кождім, що менше або більше прихильний циганам, що ознакочений з побутом циганів, або поважно інтересує ся тим побутом. При стрічі з людьми зовсім незнакомими єму, буває мовчаливий, російний, неухажний і неохотно відповідає на ставлені запити; але коли потрібує чоловіка, або наміряє у него що виманити, то починає хитрити, лукавити, а навіть готов понижати ся. В такім разі годі єму вірити: він спосібний тогді до всякого обманьства.

Цигани з натури суть бояливі і кожда

погроза, чи то в формі грубій, чи розказуючій, може їх стревожити.

В наслідок великої любви до свободи цигани чують обмервіне до всякого труду, що вимагає сидїня, або довгого часу, натомісьць любять легкі занятя. Суть безжурні звичайно, чи то в щастю, чи в нещастю, легко переносять всяке горе і всякі невагодини життя, не падають духом і не понадають в розпуку в хвилі горя.

В циганській натурі лежить також мірність і обчисленє в розходах, котре інколи доходить до скупости — але бувають і такі хвилі в житю цигана, коли він проїдає і пропиває всі свої доходи і готов весь прогайнувати.

Про циганів взагалі зложилось таке понятє, для них дуже невідіне, що всі они без виїмки злодії і шахраї. Однаковож цигани майже ніколи, можна сказати, не обманюють своїх співплемінників і не крадуть у них, як то потверджують і самі цигани і особи, що занимались студиями над їх житєм. Задлятого повстали між циганами осібні погляди, котрі мають свою основу в бродячім житю циганів. Ходячи вічно по ріжних краях, переходячи з місця на місце, скитаючись посеред чужих для себе народів, не могли цигани і не хотіли зливати ся з другим народом. Всею для них було чуже: звичаї, обичаї, понятя і інтереси другого народу. До того ще й народи, з котрими стикали ся цигани, дивились на них з погордою, не мали для них співчутя. Внаслідок таких відносин між циганами і иньшими наро-

рем і вручила меморіал о виборах до союму. Цісар меморіал прийняв. Що стане ся по розслідуванню того меморіалу правительством, покаже будучність. Але й незалежно від того — незвичайно важний результат депутації єсть уже нині той, що руска депутація роз'яснила перед Віднем, перед народами Австрії і перед Европою положене Русинів в Галичині, котре противники наші так дуже були затемнили і до послідної хвили затемнювали. До того причинилась іменно депутація масова“.

Галичанин писав в передостатнім числі: „Як цісар прийме депутацію, не маємо докладних відомостей; але о се — на нашу думку — не розходить ся“. Розуміє ся, москвофілам не йшло о то, щоби справу поправити, лише о пропаганду невдоволення і негачії. В ч. 273. Галичанина читаємо: „ціль депутації вважаємо достиженою. А она достижена тьмь блистательніше, ибо соединенными силами розрозненнихъ мелкими несогласіями птенцевъ одного гнѣзда, который — предполагаемъ — повѣрятъ наконецъ, що етнографичныи и литературныи воззрѣнія не должно мѣшати въ борьбѣ о народное существованіе, къ которой вызываютъ насъ враждебныи стихіи“. Що за мішанина понять!

Kurjer Lwowski писав: „Безперечно, що й Москва упече свою печеню при тім огні (депутації), а була би глупа, если би не покористувала ся нагодою. Але на чолі депутації єсть люди, котрі цілком не причисляли ся ані нині не причисляють ся до фракції москвофільської. — Побачимо, чия печеня буде більша, чи наших чи народооохих опозиціоністів.“

Читаємо у пророка Ісаї (10. 45): „Чи може сокира горіжжити ся перед тим, хто нею рубає; чи може пила перечити ся з тим, хто нею пилює?“ Зовсім так само можна би спитати ся наших народооохих

ских опозиціоністів. Чи можуть они горіжжити ся власною силою перед москвофілами, коли ті нашіми опозиціоністами рубають руский нарід? Чи можуть наші опозиціоністи з власними домашніми ворогами перечити ся, коли в руках їх стали топором до стинання пня народного?

Нехай наші опозиціоністи і як на словах відрікають ся москвофілів, що не мають з ними нічо спільного, фактом єсть, що при такій важній нагоді, як депутація до цісаря, они пішли разом, а властиво дали ся повести.

В користь котрого то народу упоминали ся москвофіли так грімко о справедливість, коли самі єсть найнесправедливійшими синами руского народу, коли самі бажають загибелі єго, коли самі не радують ся ніяким єго поступком?! Чи вже наші опозиціоністи розуміють ту справедливість, так само, як москвофіли, чи в них уже ціль одна з москвофілами? А коли ціль не одна, то відки-ж нараз та злука, що соромом покрила нарід руский? Невже кацапня, виправлювана в дорогу до Відня промовою неофіціального аташе російского консуляту у Львові, має право ставати в обороні того народу, котрого життя она собі не бажає?!

Ненависть злучила їх!... До кого? До „гнєту“ австрійского. Отже москвофіли противники гнєту? А чому-ж мовчать а то й захвалюють гнєт російский, чому-ж самі гнєтуть підлою рукою многострадальний нарід?

Не любов до рідного народу, лише ненависть до найсправедливійшого ще для нас австрійского правительства злучила їх, народооохі стали топорами в руках москвофілів. Ненависть покінчила ся сорочним ослаблюючим народний організм ділом; фарисейство москвофільське триюмфує, бо виказано будьто би перед світом, що рускому народови нігде захисту нема, хіба в Росії, — а тепер?

що тепер буде? Чи москвофіли стануть тепер з любови до народу так підпирати народні змаганя, як з ненависти до правительства упоминали ся о справедливості для руского народу? Чи Романчукові прихильники може вірять в се? Самодури!

Москвофілам ішло о голосне зазначене невдоволення; успіхи депутації того невдоволення не усунуть, бо в конституційній державі цісар не рішає національних борб, значить пропаганда розпуки піде дальше вширш і вздовж на загибель народу. А короткозорі політики наші мимо остерог з ріжних сторін не вважали потрібним звернути увагу на сю обставину; в нападі зневіри злучили ся з тими, про котрих правительство має дуже вірні інформації і знає, чим їх уважати; піддали ся під опіку того Люєгера, котрого цісар не хотів признати бурмістром. Постарали ся перше о то, аби депутація не мала фірми щиро-рускої і поважної, а відтак знеславлені пішли просити цісаря!

Писала недавно Б а т ь к о в щ и н а, що ще тільки одна надія на цісаря. Ми би раді знати, яке вражінє зроблять успіхи рускої депутації на нарід. Чи іменно стало ся так, що нарід не стратив надії до корони?... Дуже небезпечний експеримент і для Русинів обоюдний...

До промови п. Цуркана.

—о—

Промова п. Цуркана була першим, різним атаким Волохів на президента Гоеса, очевидним знаком, що Волохи розуміють „справедливості для всіх“ лише так, щоби самі мали право поступати несправедливо з другими. З сеї промови видно, що Волохи, котрим справді діє ся в краю дуже добре, не може догнати і такий вирозумілий і тактовний президент, як гр. Гоес, котрий, не кривдячи в нічим Волохів, увагляння по часті оправдані бажаня Русинів.

дами стало ся, що у циганів склались осібні моральні погляди: обманити євого, значить, ненормальне діло, обманити чужого — зовсім діло природне.

Цигани дуже зарозумілі на себе і уважають себе майже за „сіль землі“. Они проникнуті навскрив ідеєю вишности своєї народности над другими. Они майже ніколи не вірять ся походження.*)

Наклін до бродячого життя становить важну черту звичаву всіх циганів, затим і російських. Скоро наступають теплі дни весняні, скоро покаже ся зелень по лугах, запрагають цигани до теплі коні, складають на них свої скарби, пращають ся з душними хатками і виїжджають цілим табором на кочуваня, переходячи з місця на місце. В склад такого табору входить кілька осібних родин. Деколи можна стрітати табори, що складають ся навіть з 50 родин. Кочують ціле літо, притім кожного року в однім і тім самім районі звичайно, а як придуть осінні холоди, менше-більше около Покрови, переносять ся на зимівку в хати заможних газдів

До того способу життя привикли цигани так, що без него не могли би жити, як риба без води. Інтересний розказ наведений в матеріялах М. І. Кулакїна о причинах безперестанних вандрівок того племені, записаний ним після оповіданя одного старого цигана Приуралья: В тій стороні, де сходить сонце,

стоїть город великий, чудний і достатний в коні. Там прийшло кілька наших таборів. Цар того города прийняв нас, нагодував коні наші і предложив нам: поселити ся в єго царстві. Батьки наші згодили ся. Довго жили они так і з вдячностю споглядали на голубу блакить неба. Родили много дітей, виховували много синів і дочок. Ті полюбили ся знов і привели на світ ще більше дітей. Але судбі і злим духам завидно було дивити ся на щастя людийромні. Они наслали на благословенні міста злих наїздників хуцці, котрі знищили огнем шатри щасливих, самих їх посікли мечем, а жони і діти їх упровадили в неволю. Много з них однакож повтікали і з тої пори не єсмють они довго пробувати на однім місці**)

Наклін циганів до кочового життя належить передовсім пояснювати вродженою любовю до безграничної свободи. Циган дорожить своєю свободою, не бажає підчиняти ся чужій волі, тому не признає ніякої власти, ніяких законів над собою. Він готов терпіти недостаток, нужду, голод, щоби лишень бути свободним і незалежним. Він не промінє вільних станів і піль за ніякі скарби і приємности горожанського, осілого життя, котре здає ся єму тісною і душною тюрмою.

Задля тої любови до свободи, цигани йдуть неохотно до військової служби і старають ся всякими способами від неї викрутити, бо служ-

ба та не позволяє їм переходити з місця на місце, а надто примує їх, підчиняти ся полку тій військової дисципліні, котру цигани цілим серцем ненавидять. Так, приміром, бесарабські цигани стали ся в 30. роках міщанами під впливом обігаючої тогди ложної поголовки, що будуть віддані в рекрути.**)

Російський ряд пробував ріжних способів, щоби приучити циганів до осілости. В Агерманським уїзді дали їм 12.000 десятин управної землі, дали їм рільничі знарядя, видали з каси гроші на виставлене хат і засів піль, визначили їм в виді безпроцентової позички на сплату ратами гроші для закупу худоби і загосподарованя на чотири роки. Поселювали їх також віддільними родинами по молдавянських селах в надії, що они, живучи поміж рільниками, стратять охоту до волокицтва і стануть управляти землею. Але надії ті не оправдали ся. Стараня, які коштували ряд сотки тисячів рублів, не привели до пожаданого успіху: цигани не навикли до осілого життя. При ревизії не найдено у них ані знарядів рільничих, ані худоби: показало ся, що они все те продали тайно.

При такім загальнім наклоні циганів до волокицтва неврозумілим і незвичайним явищем єсть цигани, що живуть осіло, котрі осіли не змушені якими будь средствами, але зовсім добровільно. До них належать петербурзькі московські цигани. В полудневій Росії живуть осіло по більшій часті цигани кримські.

*) Під тим взглядом могли би они бути приміром для наших Русинів.

*) О матеріялах для изученія цыганъ, собранныхъ М. И. Кунавинымъ. Извѣстія Императорск. Рус. Геогр. Общества, 1881. ч. Т. XVII. Вып. V.

**) Статя: А. Егунова: О цыганахъ въ Бессарабіи. Записки Бессараб. Областного комитета, 1864, ч. т. I.

Добру відповідь п. Цурканови дав п. Вахнянин на засіданні ради державної 11 грудня. Цуркан не признав п. Вахнянини права ставати в обороні буковинських Русинів, на що п. Вахнянин справедливо замітив, що і п. Цурканови прислугує право крикувати п. Вахнянина.

Відтак розповів п. Вахнянин ширше історію в Іпотештах, згідно з нашими безсторонними висновками в 132-ім числі Буковини. Справа ся так знана Буковинцям, що ми не потребуємо повтаряти сего уступу промови п. Вахнянина.

Із слів о. Цуркана — говорив п. Вахнянин при кінці — могла би висока палата здогадувати ся, що в Буковині Русини справді виступають агресивно против Волохів, коли боронять ся против румунізації. Я полемізую дуже нерадо, але мушу розібрати ті інсинуації і закиди, якими о. Цуркан все виступав против Русинів, Українців і народівців, називає їх заволоками і т. п. Така вже видко вдача і льогіка о. Цуркана. Торік і пок. Федьковича рушив у гробі і вивів справу так, що она кидає дуже оригінальне світло на его поступоване. О. Цуркан сказав, що Федькович назвав папу бастардом (о. Цуркан: Я то докажу!). а се була свідомо лож! Після пісні Die Wacht am Rhein уложив Федькович пісню: „Страж на Руси“, котрої зміст такий: О руский льве споковн будь, хоч на тебе з усіх боків нападають. Одна стрічка там така:

А римский байстер би хотів,
Набити свій порожний хлів,
Тай нашу буковинську Русь
Заколоти в свою гурь.

Римських бастардів в Європі багато. Се природні діти старого Риму, зроманізовані племена Європи. Коли би о. Цуркан прочитав хоч одну картку з історії народу, до котрого признає ся (велика веселість), довідав би ся, що в Даками і Гетами коло року 100 по Р. Х. воював римський цісар Траян, що Траян облягав короля Даків Децебала в столиці Зармізетуза, заняв її і що відтак в короткім часі Даки зроманізували ся, отже стали природними дітьми, бастардами такими, як про них думав Федькович.

Але ся інсинуація о. Цуркана була свідомо. Хотів підюдити католиків з парламенту, против Русинів, кинути на Русинів підозрінє. Так і тепер промова о. Цуркана була повна інсинуацій і обчернень, киданих на поодинокі особи, п. Тумліржа і Поповича, закидів против властей правительственних, а найбільше против Українців. Але на се не буду відпові-

дати, бо інсинуації, походять з нечистого жерела годі все поважно брати!

Палата нагородила сю промову п. Вахнянина оплесками і ему гратулювали.

Дня 13. грудня хотів п. Цуркан відповісти п. Вахнянини; почав про Іпотешти і забуваючи про те, що єсть же закон шкільний і кравва власть шкільна рішаюча шкільні справи громад, казав, що коли громада Іпотешти бажала собі волоскої мови, то хоч она руска, її треба було послухати. Дальше став о. Цуркан говорити так, що по дворовім упіменню віцепрезеса палати Катрайн відобрав ему голос. О. Цуркан відзивав ся до палати, чи ему вільно говорити, але палата не дозволила.

Того самого дня від президента Хлюмецького випросив о. Цуркан ще собі голос для „спростованя“. Став говорити про Федьковичеву „Стража Руси“ і пояснити її так, що Федькович підбурював Русинів против усіх народностей, против польскої шляхти, против царя і т. п. а римским бастардом звав папу, хлівом — церкву. Президент візав знов бесідника, щоби держав ся річи і о. Цуркан закінчив, що при своїм обстав. Ну, на твердий лоб нема ради.

Дрібні вісти.

Чернівці, дня 18. грудня 1895. р.

Для погорільців села Вишатич призначило центральне правительство за старанем послів Вахнянина і Країньского (владителя Вишатич) безповоротну запомогу в сумі 5000 зр.

Рускі написи на будинках судових всхідної Галичини, введнані нашими послами у п. к. міністра справедливости, зачинають вже споряджуватись. На станіславським п. к. суді окружнім, з котрого на рік чи на два перед новою ерою за президентури Русина Паславского в сам білий день здійнято рускі написи, від тижня красує ся руский напис.

Для ефекту. Що багато селян з рускої депутатції їхало до Відня, не знаючи, по що, свідчить Oesterr. Volks-Ztg з 17. грудня, де між иньшим читаємо: „Відповідь цісаря до відпоручників обговорювано, розуміє ся, також на двірці перед відїздом. Притім для обсерватора явила ся чудна річ, що частина селян зовсім не знала, з якої причини вислано масову депутацію до

Відня. Один селянин казав: „Я був у Львові — жию 20 миль від Львова — отже прийшли до мене і кажуть: „Ти муєши їхати з нами до Відня, ми йдемо до цісаря. А я не дьвого думав, взяв тай поїхав.“ Посол Новаковский казав, що радикалів-Русинів формально приневолено, прилучити ся до депутації. — Один голодний селянин хотів де у Відні заствити свій кожух, та не знав, де. Аж якийсь Віденець дав селянинови кілька шісток і той купив собі бохонець хліба на дорогу.“ Їхали селяни а не знали, по що. То дуже характеристично. Відний нарід служать лише яко статист для ефекту.

3 Станіслава пишать нзм: Вчора (в суботу 14 н. ст. грудня) відбулись в „Рускій Бесіді“ вечерниці, котрі випали під „ождим“ виглядом дуже добре. В програму входили: відчит голови „Рус. Бесіди“ др-а Коцюби (про фризурні жіночі з демонстраціями на образах), дві декламації — панни Струтинської („Ділля“ Франка) і п. Струтинського („Гей, хто на світі краешу долю має“ Масляка), сольсьпів п-и Прокурницької („Ох де-ж той цвіт“ слова Масляка, музика Нижанківского), два хори мужескі („Дніпро наша ріка“ Воробкевича і „Кралець“ Матюка.) продукції на фортеп'яні п-ї Гузарової („Гаранте-ля“ Рубінштайна і вальц Шопена) і на цитрі п-и М. Костецкої (Думки). Як не-будь усі точки програми виконано гарно, та особливо заслугоють на зазначене дуже цікавий і гарно виголошений відчит, гра на фортеп'яні і декламація жіноча. Відтак наступили гри товариські, ведені дуже складно і уміло, з повною різнородністю, в супроводі співу і фортеп'яну, проф. Масляком. Усі гості бавилися добре в сердечнім і щирім настрою, в чім заслуга була аранжера і охочих та пиймаючих свої обовязки его молодих товаришів. Гості, котрих мимо недогідної пори для родни живучих на селі, зібралось до 60 осіб, почали розходитись по годині 1-ій, по опівночі. Се вже другі до місяця вечерниці уряджені Станіславською „Рускою Бесідою“. Найближші будуть по всякій імовірности на Маланки, се є 12. н. ст. січня.

Правда, вістник політики науки і письменства виходить-ме з новим роком 1896 раз в тиждень кожної п'ятниці в обемі одного аркуша. Ціна в Австрії річно: 4 р., піврічно 2 р., чвертьрічно 1 р. за границею (задня значчих коштів пересилки) річно 8 рубл., піврічно 4 рубл.

Щоби унравильнити наклад, просимо о скорі замовленя, а передплату просимо надсилати перед новим роком, взглядно перед ночиним нового чвертьрочя. При сій нагоді просимо о присилку залеглих належитостей, які виписані на адресі.

Осьмий рік стоїть наш вістник на сторожі українсько-рускої національної ідеї і культурного розвитку українсько-руского народу і після спроможности, серед трудних і невідрадних обставин заступає інтереси України-Руси, а жива участь в обороні сих інтересів, яку проявляли наші письменники нашого вістника з усіх сторін України-Руси, засвідчає потребу істнованя нашого вістника.

Відповідно потребам і домаганям, які проявляли ся з ріжних сторін України-Руси перемінли ми торік наш місячник на двотижневник, щоби сим способом дати спроможність нашим письменникам як і читачам до частійшої обмінї гадок. Політична блуканина і затемнюване існого ідеалу народного українсько-руского, до чого всякі люди і свідомо і несвідомо прикладають свої руки, вкладає на нас тим більший обовязок, пильнувати сеї справи і тому ми рішили ся вістник наш зробити писемом тиждневим без підвешеня передплати, хоч наклад видавничтва тим збільшить ся. Робимо се в тій певній надії, що земляки наші з усіх сторін України-Руси щиро підпруть наші змаганя не тільки матеріальними засобами, але й писемною підмогою. Просимо особливо надсилати нам вісти про житє-буте нашого народу і всякі прояви, змаганя та перепони на сїм полі з усіх сторін України-Руси, щоби вістник наш був повною літописю змагань і розвитку національно-політичного і культурного всего українсько-руского народу. — Редакція *Правди*.

Агенцію „Дністра“ для садагурского повіта одержав п. Гривчук, знаний купець в Садагурі.

II.

Внутрішній побут циганів. Слоб, супружескі відносини і вихованє дїтїй. Пожива і одежа. Релігія циганів.

Громадський побут циганів був завжди дуже примітивний, ціле племя циганське розпадалось на віддільні родини, кілька родин разом получених становило табор. В давнину кожний табор вибирав собі осібною начальника або старосту, котрий був паном над всіми членами табора, відбував суди і розправи. Він одівав ся ліпше від других циганів, а в декотрих таборах давано ему для відзнаки, для зазначеня его власти, тростину з срібною головокою. Тепер звичай вибору старости, бодай у циганів російських, зовсім звів ся.

Родинне житє розвите у циганів дуже сильно; они чують до него великий наклін, тому женять ся нераз в віці 13—15 літ. Бував нераз, коли родичі не хотять згодитись на вінчанє дїтїй, то они, влюблені в себе, втікають в другий табор, вінчають ся там, а по якомусь часі повертають назад. Однак звичайно родичі не ставляють жадних перепон при подружю. Часом циган женить ся з близькою кривною своєю. Звичай, видавати посаг донці виходячий заміж, установлений від непамятних часів у всіх майже народів, єсть і у циганів. Родичі дають посаг донці найчастійше в натурі; у кочевих циганів головним приданим бувають перини, котрих ціна доходить до показної суми.

Російські цигани вінчають ся після обряду тої релігії, яку де ісповідують. По слюбі відбуває ся великий пир, підчає котрого розбивають над-головою молодят глечик на дрібні кавалки, а то в тій цілі щоби молодятям добре велось. Звичай сей істнує і у селян російських.

Родинні обовязки у циганів перестерігають ся острійше ніж у иньших народів. Нарушенє супружой вірности стрічаєсь у циганів дуже рідко мимо того, що циганки поводять ся з мужчинами дуже вільно, що дозволяють чужосторонцям обнимати себе і цілувати, коли лишень сподівають ся тим способом щось виманити. Хитрі циганки, виховані після понять і звичаїв свого племені, не допускають дальже любощів понад кокетливі обниманя і поцілуї. Тому мужі і родичі дічат дивлять ся через пальці на таке поведженє їх з мужчинами. Чужосторонці знов, видаючи таке поведженє циганок, а не знаючи характеру їх вихованя, набираючи ложних понять о їх обичайности. Ті-ж, що знають добре житя циганів, як Борроу, заявляють категорично, що нема більше невинних женщин, як циганки. Рідкі проступки проти невинности карають цигани дуже остро. В декотрих сторонах, пр. в Египті, коли дівчина перед замужем стратить невинність, то її за кару топлять.

(Дальше буде).

Подаючи се до загальної відомості, поручаємо ту агенцію „Дністра“ прихильній пам'яті публїки.

Палата для гр. кат. єпископа в Перемишлі, котра слідує року стане на площі при ул. Свігурського, буде імпонуюча і збогатить певно місто о один гарний будинок. Головний будинок о чотирох фронтах держаний в ренесансовім стилі, а всі фасади окрашені багатою орнаментикою. Сходова клітка вносить ся до високости першого поверха, з неї ідуть сходи в двох раменах. Сходову клітку окрашують плястичні оздобы. Широка тераса ділить палату від офіци; там поміщено покої для слуг, вазівню і стайню. Будову палати передано будівничій спілці Дамашко і Майснер.

Намірене самубійство. Однорочний піхотник Пилип Серетян також Зайль при 41-ім п. п. в Чернівцях хотів послідної неділі отруїти ся. На шаєте его товариші побачили ще в час его наміру, отже лікар миг его ще спасти. Нещасливий уже раз у Відні в той сам спосіб хотів себе позбавити життя. Тепер лежить тяжко хорий у військовім шпиталі. Причиною наміреного самубійства є невдоволенє і привірі відносин матєкові.

Убийство. В ночи з неділі на понеділок найдено в черновецькім передмістї Рош під самою горою Цецином 23-літнього паробка Михайла Черкеса з розбитою головою і рєзрізаним горлом. Черкес був заручений з гарною 17-літньою дівчиною Домникою Черкес, котра перед тим мала знєснє з паробком Михайлом Марко. Сей відрєсжував ся часто, що пімстят ся на Черкесі. Сей був у неділю у своєї нареченої і вертав по півночи до дому. Отже підозрівають, що Марко чатував на него і его з задрости убив; Марка увязнено.

Батрєко убийником своєї дитини. До Чернівцїв приїхав недавно тому з Росії якийсь Яків Мілер з своїм 6-літнім хлопчиком. Его жінка померла в Росії і тоді его прогнано відти. Нещасливий приїхав сюди, не маючи ні звідки ратунку. Его хотіли прийняти яко хорого до шпитатю, але він не мав де подіти дитину. В тім горю застрілив передовсім свою дитину, а опісля себе. Се стало ся вчера.

Нелюдськєсть. Дня 7-го с. м. найшов жандар Теска на полю в Малих Фільварках коло Бродів трупа малєнької дитини, а недалеко від него труну. Пошукували за злочинцем мали успіх; але матір втікла і єї доси не винайдено, за те арештовано єї помічника. Він одержав кілька крайцарїв на вистаранє посмертної картки, але ті гроші задержав собі. Задля браку картки не миг поховати трупа на кладовищу, отже кинув его на поле в надїї, що або сніг его цілком прикриє або звїри пожруть.

Померли: о. Альбєсїй Полянський, гр. кат. парох в Вацовичах, дрогобецького деканату, в 53-ім році житя а 26-ім сьвященства; — Іван Медведєвий, урядник тов. взаїмних обезпечєнь „Дністер“ у Львові в 35-ім році житя; — Павлина з Чичкевичїв Любиєцка, вдова по учтєлю, школи виділової у Львові.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечєнь
у Львові,
улиця Валова ч. 11,

заснованє на підставі концєсїї ц. к. міністерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. верєснє 1892 р.

„Дністер“, опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечєє всяке майно движимє і недвижимє против шкід огневих під найприступнішими услєвнєми і почислює можливо найвишї премїї.

Єсїкї шкєди лікредують ся і виплачують ся сєйчас по пожарі.
Зголошенє о уділенє агєнцїї в місцевостях, де нема агєнтів „Дністра“, приймають ся.

Видає тов. „Руска Рада“ в Чернівцях.

РІХТЕРА

„якірні коробки з камінчиками до будови“

ще й тепер не досягнені: суть вони найлюбленішим подарунком різдвяним для дітїй трилітїних. Вони дешєвші, як кождий иньший подарунок, бо тривають много літ і їх можна навіть по довшїм часі доповнити і збільшити. Нефальшовані

якірні коробки з камінчиками до будови

суть одинокою забавкою, котра знайшла у всіх краях одногласну похвалу і котру всі ті, кознають, зпереконанє дальше захваляють. Хто

сєго, в своєм роді одинокого способу забавного і интересуючого ще не знає, той нехай як найскорше замовить від підписаної фїрми новий ілюстрований цїнник і там прочтєє всі дуже користні письма і справозданє. — При закупленю прошу жадати ласкаво виразно: Рїхтера якірні коробки з камінчиками до будови і відкрити кожду коробку без нашої фїрми і марки „якір“, яко фальшиву. Нефальшовані якірні коробки з камінчиками до будови можна набути за 35 кр., 70 кр., 80 кр. 5 зр. і више у ВСІХ ВИДНІЙШИХ СКЛАДАХ ЗАБАВОК.

НОВІСТЬ! Рїхтера забавки терпєливости: Яйце Колумба, громозвїд, хрестолом, загадка круга, головолом, Пітагорас і т. д. — В нових зошитах поміщені й задачі для подвійних забавок. Цїна 35 кр. від штуки. Лише з правдивою маркою „якір“.

Ф. Ад. Рїхтер і Комп.

перша австрїйско-угорєска п. к. упривїлігована фабрика коробок з камінчиками до будови.

ВІДЕНЬ. I. Nibelungengasse Nr. 4.

Rudolstadt, Alten, Rotterdam, London E. C., Nev-York.

Др. АНТІН СВЕРЖХО

бувший приватний асїстєнт проф. Борисїкевича,

б. практичний лікар на клініках проф. Борисїкевича і Габермана в Градци, Швайтґера, Глюка, Якобсона, і Швабаха в Берліні.

спеціалїст для слабостїй очїй і ух

осїв

в Чернівцях, ул. ратушева ч. 13

і ординує від 10—12 і від 2—3 год.

для бідних безплатно.

РУСКІ ТОВАРИСТВА в ЧЕРНІВЦЯХ

потребують

СЛУЖАЩОГО,

котрий вмїє

читати і писати по руски.

Поданє вносити до тов. „Народний Дїм“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Рїхтера в Празї, загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиранє: во цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сєй загально улюблений домашний лїк просто під назвою

Рїхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожностю лише флашкї зі знаєм значком охоронним „Котвиця“, бо лише ті правдиві.

Антика Рїхтера під золотим львом у Празї.

Вже вийшов

ілюстрований буковинський православний

КАЛЕНДАР

на рік переступний

1896

Цїна 50 кр.

— (з пересилкою 55 кр.) —

Зміст.

Календар історичний. — Календар астрономічний. — Календар церковний. — Сьвята рускі і римскі, (червоно друковані), схід і захід сонця, відмінї місяця, погода. — Календар жидівський. — Помінальний календар славних Русинів. — Дїм цїсарський.

II.

Наші гроші і важїйшї заграничні. — Міри і ваги (нові і старі). — Телеграфїчні приписи. — Почтові приписи. — Приписи желїзничї. — Скаї стемпльові. — Належитєсть від вписєв гїпотєчних. — Плян їзди на желїзницях.

III.

Для науки і забави.

Головосїки сьв. Івана Хрестїтеля. (З лїрички Ю. Федьковича з новим портретом поета). — О. Єрофтей Федорович. (Житєпись з портретом). — Нова устава охованю худоби. (Популярна наука). — Як закладати крамницї? (Популярна наука). Розмова Читальника з Іваном Байдужним. — Про катастерунтовий. — Що людїй єднає? (Повїстка Д. М.) — Правда. (Повїстка В. Я.) д. Дещо з господарства. — Ілюстраци

IV.

Шематизм буковинський.

V.

Оповїщення.

Замовленєя приймає

„Руска Бєсїда і Редакция Буковини“.

Відповїдає за редакцію Осип Маковей

З друкарні Г. Чоппа.

